

RESERAPPORT FRÅN ISLAND

28 APRIL-4 MAJ 2003

SAMMANSTÄLLD AV DAN MANGSBO

Deltagare

Göran Ekström, Dan Mangsbo, Fredrik Wilde & Bill Zetterström

Allmän reseinformation

Vi bokade resan genom Vulkanresor som har paketpriser på flygbiljett och hyrbil. Flygbiljett Icelandair Arlanda-Keflavik t.o.r. + hyrbil Toyota Corolla kombi 7 dagar (fria mil + CDW-försäkring) kostade 3935 kr/person. Lågsäsongspriser hos Vulkanresor gäller t o m 30/4. Totalt blev det 200 körda mil. Bensinpriset är som i Sverige.

Dagbok

28 april: Efter tre timmars flygresa landade vi på Keflaviks flygplats vid 15-tiden. Hämtade ut en Toyota Corolla kombi från Hertz biluthyrning på flygplatsen. Efter 15 minuters bilresa var vi vid Gardskagi som är Reykjaneshalvöns nordvästra hörn. Fyren erbjuder lä vid havsfågelspaning och på stränderna som blottas vid lågvatten rastar gott om vadare och måsfåglar. Natt på Frälsningsarméns hotell i Reykjavik.

29 april: Morgonen spenderade vi i Reykjaviks omgivning med skådning på Seltjararnes- och Alftaneshalvön. Halvöarna har gott om dammar och laguner där vitfågel, änder och vadare trivs. Golfbanan på Seltjararnes och grasmattorna runt Bessastadir är goda rastplatser för gäss. Därefter åkte vi väg nr 1 mot nordost. Första strömänderna fann vi i Kaldakvisl som ligger någon mil nordost om Reykjavik. Vid Borgarfjörður gjorde vi en avstickare mot Hvanneyri där grönländska blåsgäss rastar under våren. Stannade därefter till vid flodmynningen i Blöndous där vi såg bl a praktejder, 22 vitvingade trutar, cirka 20 strömmänder och resans första jaktfalk. Ett par km öster om Blöndous låg ett par islommar i en liten sjö nära vägen. Natt i Raudaskrida på "Farm hostel nr 408". Fint ställe, nybyggda stugor och härliga vyer. Resans andra jaktfalk hälsade oss välkomna vid infarten och utanför stugfönstret spelade fjällripor.

30 april: På vår väg upp till Myvatn stannade vi till vid en liten sjö där en kryssbar kamskrake setts nyligen. Vi hittade den inte men fick istället en fjällräv som plåster på såren. Helt OK!. De första islandskniporna dröjde till någon mil innan Myvatn. Vid Laxaälvens övre del bjöds vi på en makalös uppvisning av strömmänder och islandsknipor. Vill man uppleva spelande islandsknipor bör månadsskiftet april-maj vara den optimala tidpunkten. Höfði är en liten men tydligt markerad höjd som ligger centralt i Myvatnområdet. Sluttningarna är bevuxna med björk och en del andra inplanterade trädslag. Här fanns gott om tättingar men arterna var få; rödvingetrast, gråsiska och gårdsmyg. Natt på vandrarhem i Kopasker.

1 maj: Morgonskådning vid Thorgeirdys på östra sidan av Melrakkasletta. Vinden hade under natten vänt mot nordost och blåste nu cirka 15 m/s. Vår förhoppning att se lite rörelser av sjöfåglar efter kusten grusades av ideliga snöbyar. Två jaktfalkobsar varav en sittande 2K-fågel mitt på Melrakkasletta värmdes. Åkte sedan till Grjotnes på västsidan av Melrakkasletta för att få lite lä. Här finns några dammar nära vägen där gäss och änder rastade. Ringanden som setts dagarna innan var dock spårlost borta. Träffade Gudmundur Örn Benedictsson som visade oss till platsen för den sibiriska svärtan söder om Kopasker. Svärtan var skygg och simmade snabbt ut en bit till havs. På kvällen gjorde vi ett nytt försök på Thorgeirdys-udden med förhoppning om flygande islommar. Lokalen fick tyvärr inte chansen att visa sin potential eftersom snöbyarna nu var ännu tätare än de var på morgonen. Natt på vandrarhem i Kopasker.

2 maj: Morgon vid Grjotnes där storlabbar strök efter kusten. I sjön söder om Kopasker spelade en helt orädd islom. Lämnade sedan nordöstra hörnet för den här gången. Kort stopp vid svärtan som idag visade upp sig lite bättre. Stannade till vid Vikingavatn som såg trevligt ut från vägen. Där fanns gott om änder, främst vigg och bläsand men också två sothöns (ovanlig på Island) och en hane ringand. Därefter blev vi fast i den mycket långa, kurviga och branta backen upp mot Tjörnes. Inte en chans för oss att komma upp med sommardäck! Nu förstod vi varför alla som bor här uppe har 4-hjulsdrivna bilar. Till vår undsättning kom en "monstertruck" vars förare insåg vårt behov av assistans

och vips blev vi uppdragna till toppen av backen. Resten av resan på Tjörnes högland blev en prövning för både bil, förare och passagerare. Lyckligtvis var resterande vägsträcka relativt rak varför vi i nerförsbackarna kunde tillskansa oss sådan hastighet att det räckte till för uppförsbackarna. Minsta kurva och vi hade bittert fått erfara vad en CDW-försäkring egentligen täcker. Väl i Husavik så besökte vi hamnen där fiskindustrins fiskrensutsläpp är en riktig hotspot för vitfågel. Här ses ibland ovanligare arter som t ex rosenmåsar (årlig). Vi fick nöja oss med fina obsar på vitvingade trutar. Efter en utsökt fiskmiddag på en restaurang i hamnen styrde vi åter mot Myvatn. Sjön är grund och åtskilliga andflockar ligger långt ute i sjön vilket gör att det kan bli fråga om långa obsavstånd. Längs västra sidan låg emellertid en del änder nära stranden. Här hittade vi en hane amerikansk bläsand. Natt på hotell i Skutustadir.

3 maj: Skådning vid ett blåsigt och snöigt Myvatn på morgonen. Mellan snöbyarna konstaterade vi att den amerikanska bläsanden var kvar. Göran smög likt en katt mot en Islom för att få bilder. Det visade sig dock vara onödigt eftersom islommarna där uppe är helt orädda. Istället simmade lommen nyfiket mot smygande Göran! Innan vi lämnade Myvatn stannade vi åter igen till vid Laxaälvens översta del där strömmänderna och islandskniporna fortsätter sin uppvisning. En jaktfalk skapade tillfälligt kaos bland änderna och var nära att slå en islandsknipa. Minuten därefter var allt som vanligt igen. Strömmänderna låg parvis uppradade efter stränderna och knipspelet pågick för fullt. Med detta på våra näthinor lämnade vi Myvatn för de dryga 40 milerna tillbaka till Reykjavik. I Eyjafjörður norr om Akureyri upptäckte vi en knölval mitt ute i fjorden. Valen höll stadig kurs in mot staden och visade sig fint 4-5 ggr då den var uppe och andades. På Blandaälvens delta, öster om Blöndous, rastade flera flockar vitkindad gås och några småflockar med läckert röda rödspovar. Vi anlände till Reykjavik på kvällen och besökte åter prutgässen vid Bessastadir på Alftanes. Det totala antalet var ungefär detsamma som 29/4. Vi hittade en nigricans och denna gång även en bernicla. Natt på Frälsningsarméns hotell i Reykjavik.

4 maj: Sträckskådade vid Gardskagi hela morgonen och förmiddagen. Vinden var fortfarande hård nordostlig. Nyanlända fåglar sedan sist var sandlöpare, kustsnäppa, silvertärnor och en sträckande labb. Ute över havet passerade stormfåglar hela tiden och en allt större flock (>300 ex) havssulor fiskade en bit utanför fyren. En mindre lira drog hastigt förbi liksom några storlabbar. Alkor passerade till en början långt ute men kom lite närmare ju längre dagen led. Lunnefåglar var talrikaste alkan och bland övriga artbestämda alkor fanns en hel del spetsbergsgriissor. På middagen besökte vi dammen som ligger cirka 1 km sydost om Gardskagi fyr där en hane svartand hållit till i cirka tio år. Vi hittade snabbt anden och här fanns även gott om vitfågel, bl a en flock på drygt 400 silltrutar. Vi avslutade dagen vid Fossvogur kyrkogård (skogklädd slutning med diverse träslag) i Reykjavik. Natt på Frälsningsarméns hotell i Reykjavik.

Artlista fåglar

Smålom *Gavia stellata* (Red-throated Diver)

Par låg i lämpliga häckningstjärnor utmed vägen mot nordost. Sågs flyga fram och tillbaka mellan havet och häckningstjärnarna. Smålommar fanns även i Myvatn.

Islom *Gavia immer* (Great Northern Diver)

1 ex i havet vid Gardskagi 4/5. Annars enstaka ex/par i sjöar utmed vägen. Hördes spela vid flera tillfällen bl a vid Myvatn. Flygande islommar sågs vid ett par tillfällen i östra delen av Melrakkasletta.

Svarthakedopping *Podiceps auritus* (Horned Grebe)

Sågs i smågrupper i de flesta sjöar med rastande änder. Vanlig i Myvatn 2-3/5.

Stormfågel *Fulmarus glacialis* (Northern Fulmar)

Vanlig efter kusten. Ses även en bra bit inåt land då vissa kolonier är belägna i branter just här.

Mindre lira *Puffinus puffinus* (Manx Shearwater)

1 ex Gardskagi 4/5.

Havssula *Morus bassanus* (Northern Gannet)

Vanlig efter kusten.

Storskarv *Phalacrocorax carbo* (Great Cormorant)

Enstaka ex vid Grjotnes 2/5 och Gardskagi 4/5.

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis* (European Shag)

Flera ex flög förbi Gardskagi 4/5.

Sångsvan *Cygnus cygnus* (Whooper Swan)

Rastande flockar utmed färdvägen. Ruvande fåglar på flera lokaler.

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus* (Pink-footed Goose)

Rastande småflockar (upptill 20 ex) utmed färdvägen.

Bläsgås *Anser albifrons flavirostris* (Greenland White-fronted Goose)

>400 rastande vid Hvanneyri 29/4.

Grågås *Anser anser* (Greylag Goose)

Relativt vanlig utmed hela resvägen.

Vitkindad gås *Branta leucopsis* (Barnacle Goose)

Flera rastande flockar i den nordöstra delen.

Prutgås *Branta bernicla hrotha/nigricans* (Brent Goose)

Flera rastplatser finns i Reykjavikområdet, bl a golfbanan vid Seltjararnes och Bessastadir på Alftaneshalvön. Vid golfbanan rastade >400 ex 29/4 och vid Bessastadir rastade >1000 ex 29/4 och 3/5. Bland alla hrotha-gäss vid Bessastadir hittades 1 nigricans 29/4 och 3/5 samt 1 bernicla 3/5.

Svartbukig (*nigricans*) och ljusbukig (*hrotha*) prutgås på presidentens gräsmatta på Alftaneshalvön.

Bläsand *Anas penelope* (Eurasian Wigeon)

Vanligaste simanden under resan. >1000 ex i Myvatn 2/5.

Amerikansk bläsand *Anas americana* (American Wigeon)

1 hane västra delen av Myvatn 2-3/5.

Snatterand *Anas strepera* (Gadwall)

Sågs i mindre antal i lämpliga miljöer både i sydväst och nordost. >100 ex i Myvatn 2/5.

Kricka *Anas crecca* (Common Teal)

Sågs i mindre antal i lämpliga miljöer både i sydväst och nordost. Inga större ansamlingar noterade.

Gräsand *Anas platyrhynchos* (Mallard)

Sågs i mindre antal i lämpliga miljöer både i sydväst och nordost.

Svartand *Anas rubripes* (American Black Duck)

1 hane vid Gardur (liten sjö drygt 1 km sydost om Gardskagi fyr) 4/5. Har funnits här i cirka 10 år.

Stjärtand *Anas acuta* (Northern Pintail)

Sågs i mindre antal i lämpliga miljöer både i sydväst och nordost.

Skedand *Anas clypeata* (Northern Showeler)

1 hona Seltjararnes 29/4.
2 hanar Grjotnes 1-2/5.

Ringand *Aythya collaris* (Ring-necked Duck)

1 hane Vikingavatn 2/5.

Vigg *Aythya fuligula* (Tufted Duck)

Rastande flockar i lämpliga miljöer både i sydväst och nordost. >1000 ex i Myvatn 2/5.

Bergand *Aythya marila* (Greater Scaup)

I viggflockarna fanns en mindre andel bergänder.

Ejder *Somateria mollissima* (Common Eider)

Sågs regelbundet utmed kusten.

(bild till vänster) Ejderhanar av den Isländska rasen har ofta "uppfällda segel" på ryggen. Notera också den orangegula näbben och den praktejderlika tonen på bröstet. (bild till höger) Ringanden vid Vikingavatn.

Praktejder *Somateria spectabilis* (King Eider)

1 hane Blöndous 29/4.

Strömand *Histrionicus histrionicus* (Harlequin Duck)

Sågs i flera strömmande vattendrag utmed resvägen. Fina observationer vid t ex Blandaälvens mynning i Blöndous. Bästa lokalen var dock Laxaälvens övre del där >100 ex kunde studeras på närhåll.

Islandsknipa *Bucephala islandica* (Barrow's Goldeneye)

Första observationen i en liten sjö någon mil norr om Myvatn. I Laxaälvens övre del låg >300 ex. Vanlig i Myvatn.

Alfågel *Clangula hyemalis* (Long-tailed Duck)

Sågs i mindre antal i de flesta sjöar med rastande änder. Dessutom några sträckande flockar utmed kusten.

Sjörre *Melanitta nigra* (Common Scoter)

Några ex i havet utanför Blöndous 29/4 samt 3 ex i Myvatn 2/5.

Sibirisk svärta *Melanitta stejnegeri* (Stejneger's Scoter)

1 hane Valbjofsstadir, 10 km söder om Kopasker 1-2/5. Fågeln ej sedd därefter. När fågeln upptäcktes, tidigt i april, förmodades att det var en White-winged Scoter (*Melanitta deglandi*). I så fall det sjätte fyndet för Island av den nordamerikanska varianten av svärta. När bilderna nedan publicerades på *The Icelandic Birding Pages* hemsida uppmärksammade Martin Garner m fl att huvudform, näbbform och näbbteckning stämde bättre för sibirisk svärta. Artbestämningen bekräftades senare efter kontroll av ett flertal bilder. Det andra fyndet i WP. (se artikel i *Birding World* vol. 17 nr 8).

Sibirisk svärta vid Valbjofsstadir

Småskrake *Mergus serrator* (Red-breasted Merganser)

Sågs i mindre antal i de flesta sjöar med rastande änder. Dessutom några sträckande flockar utmed kusten.

Storskrake *Mergus merganser* (Goosander)

Sågs i mindre antal i Myvatnområdet.

Stenfalk *Falco columbarius* (Merlin)

Två observationer (1 par + 1 ex) vid Myvatn.

Jaktfalk *Falco rusticolus* (Gyrfalcon)

1 ex Blönduos 29/4.

1 adult hane Raudaskrida 29/4.

1 ex Thorgeirdys, Melrakkasletta 1/5.

1 2K centralt Melrakkasletta 1/5.

1 par Myvatn 3/5.

1 2K Myvatn 3/5.

15 m/s ishavsvind svepte över Melrakkasletta. Ung jaktfalk på läsidan värmdde upp.

Fjällripa *Lagopus mutus* (Ptarmigan)

Spelande helvita tuppar sågs lite varstans utmed vägarna, framförallt i de nordöstra delarna.

Sothöna *Fulica atra* (Common Coot)

2 ex Vikingavatn 2/5. Islands första lyckade häckning konstaterades senare under sommaren vid lokalen.

Strandskata *Haematopus ostralegus* (Eurasian Oystercatcher)

Sågs regelbundet utmed kusten.

Större strandpipare *Charadrius hiaticula* (Common Ringed Plover)

Sågs regelbundet utmed kusten.

Ljungpipare *Pluvialis apricaria* (European Golden Plover)

En liten del av fåglarna hade anlänt till häckplatser på högländet där ljungpiparen är en karaktärsart. Rastande flockar sågs på flera platser utmed vägarna, bl a >1000 ex några km söder om Kopasker 2/5. Ljungpipare sågs även inne på gräsmattor i samhällen.

Kustsnäppa *Calidris canutus* (Red Knot)

Tre sträckande småflockar + några ex rastande vid Gardskagi 4/5.

Sandlöpare *Calidris alba* (Sanderling)

Cirka 10 ex rastande vid Gardskagi 4/5.

Skärnsnäppa *Calidris maritima* (Purple Sandpiper)

Vanlig utmed kusten, bl a 250 ex Gardskagi 28/4 respektive 4/5.

Kärnsnäppa *Calidris alpina schinzii* (Dunlin)

Fåtalig, bl a 10 ex rastande vid Gardskagi 4/5.

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago* (Common Snipe)

Vanlig utmed hela resvägen.

Rödspov *Limosa limosa islandica* (Black-tailed Godwit)

1 ex vid Myvatn. Annars flera rastande småflockar (uptill 25 ex) utefter vattendragens stränder. Läckert röda färger.

Småspov *Numenius phaeopus* (Whimbrel)

Några sträckande småflockar vid Gardskagi 4/5. I övrigt ett ex vardera vid Grjotnes, Akureyri och Myvatn.

Rödbena *Tringa totanus* (Common Redshank)

Vanlig utefter kusten.

Roskarl *Arenaria interpres* (Ruddy Turnstone)

Vanlig utefter kusten, bl a cirka 50 ex vid Gardskagi 4/5.

Kustlabb *Stercorarius parasiticus* (Arctic skua)

1 ex sträckande Gardskagi 4/5.

Storlabb *Catharacta skua* (Great skua)

Några ex vid Gardskagi 28/4 respektive 4/5. Sågs regelbundet längs kusten i nordost. Ett 20-tal passerade nära vid Grjotnes 1-2/5.

Skrattmåå *Larus ridibundus* (Black-headed Gull)

Sågs samtliga dagar.

Fiskmåå *Larus canus* (Common Gull)

Fåtalig runt Reykjavik.

Silltrut *Larus fuscus graellsii* (Lesser Black-backed Gull)

Vanligaste mååfågeln. Stora artrena flockar, bl a 400 ex "svartandsdammen" Gardskagi 4/5.

Gråtrut *Larus argentatus* (Herring Gull)

Sågs regelbundet utmed kusten.

Vitvingad trut *Larus glaucoides* (Iceland Gull)

Sågs regelbundet framförallt vid flodmynningar utmed kusten. Mestadels ungfåglar, men en och annan äldre fågel sågs också. Största ansamlingen var 22 ex vid Blönduos 29/4. En av fåglarna vid Blönduos uppvisade karaktärer för *Kumlieni*.

Vitvingad trut ses ofta vid flodmyningar på norra Island. Här tre av 22 ex vid Blandaälvens mynning, Blönduos

Vittrut *Larus hyperboreus* (Glaucous Gull)

Sågs regelbundet utefter kusten.

Havstrut *Larus marinus* (Great Black-backed Gull)

Sågs regelbundet utefter kusten, dock i lägre antal än t ex gråtrut.

Tretåig mås *Rissa tridactyla* (Kittiwake)

Sågs regelbundet utefter kusten.

Silvertärna *Sterna paradisaea* (Arctic Tern)

5 ex sträckte mot norr Gardskagi 4/5.

Sillgrissla *Uria aalge* (Common Guillemot)

Åtskilliga passerade långt ute till havs vid Gardskagi 4/5.

Spetsbergsgrißla *Uria lomvia* (Brünnich´s Guillemot)

Åtminstone 100 ex passerade vid Gardskagi 4/5.

Tordmule *Alca torda* (Razorbill)

Åtskilliga passerade långt ute till havs vid Gardskagi 4/5.

Tobisgrissla *Cephus grylle* (Black Guillemot)

Enstaka ex vid Gardskagi 4/5.

Lunnefågel *Fratercula arctica* (Atlantic Puffin)

Småflockar passerade hela tiden vid Gardskagi 28/4 respektive 4/5.

Jorduggla *Asio flammeus* (Short-eared Owl)

1 ex sågs utefter vägen mellan Blönduos och Akureyri 29/4.

Ängspiålrka *Anthus pratensis* (Meadow Pipit)

Sågs regelbundet utmed hela resvägen.

Sädersärå *Motacilla alba* (White Wagtail)

Sågs regelbundet utmed hela resvägen.

Gärdsmyg *Troglodytes troglodytes* (Wren)

Minst 3 sjungande Höfdi, Myvatn.

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe* (Northern Wheatear)

Endast förtrupper hade anlänt från vinterkvarteren. Några ex vid Gardskagi 28/4 respektive 4/5.

Koltrast *Turdus merula* (Blackbird)

2-3 ex vid Fossvogur kyrkogård, Reykjavik 4/5.

Rödvingetrast *Turdus iliacus coburni* (Redwing)

Vanligt förekommande inne i samhällen och i skogbevuxna områden utmed färdvägen.

Korp *Corvus corax* (Common Raven)

Sågs regelbundet utmed hela färdvägen.

Stare *Sturnus vulgaris* (Common Starling)

Småflockar inne i samhällen.

Gråsiska *Carduelis flammea islandica* (Common Redpoll)

Sågs i par eller smågrupper inne i samhällen och i skogbevuxna områden utmed färdvägen. Gråsiskorna på Island är värda ett eget kapitel. Traditionellt anses siskorna tillhöra rasen *islandica* och har beskrivits som en hybridvärm mellan gråsiska och snösiska. Variationen är stor inom rasen med fåglar som kan likna båda arternas ytterligheter. Vi såg tre individer som mycket liknade snösiskor; två ex vid Höfdi och ett ex vid Fossvogur. Åtminstone en av dessa (vid Höfdi) hade utan tvekan artbestämts till snösiska om vi sett den i Sverige, men vi blev tveksamma. Kan *islandica* se ut på detta vis? Hur som helst höll de ihop med "normalfärgade" *islandica* i par eller mindre sällskap. För den som vill fördjupa sig i sisksläktet är Island ett måste. Bra platser för siskstudier är Fossvogur kyrkogård i Reykavik och Höfdi vid Myvatn.

Gråsiska *Islandica* eller snösiska? En av totalt tre snösiskeliknande siskor under resan.
Denna individ sågs vid Höfdi, Myvatn. Notera helt vita undre stjärtäckare.

Snösparv *Plectrophenax nivalis* (Snow Bunting)

Sågs regelbundet utmed hela färdvägen. Samlade ihop sig i flockar vid snöoväder.

Däggdjur:

Knölval *Megaptera novaeangliae* (Humpback Whale)

1 ex sågs från land inne i Eyjafjörður, ett par km norr om Akureyri 3/5.

Fjällräv

1 ex Reykadalur, cirka 10 km norr om Myvatn 30/4.

Fjällräv i stället för kamskrake. Helt OK!

Här hittar du ytterligare information om Island:

www.hi.is/~yannk/indexeng.html – The Icelandic Birding Pages. Ett måste för varje besökare, med dagliga uppdateringar på rara fåglar.

www.hostel.is – Lista över totalt 25 vandrarhem runt om på Island. Från 170:- per person/natt för STF-medlemmar. Priserna varierar dock beroende på säsong (högsäsong juni till och med augusti).

www.farmholidays.is – Ett stort antal rum och stugor på landet, med pris och standard som ovan.

www.vulkanresor.se – Resebyrån med Island som specialitet, med en mängd olika paketerbjudanden och möjlighet att sy ihop egna paket. Kontor i Stockholm, Umeå och Reykjavik. Agent för Icelandair.